

**Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) raportti 2024 toteutuneesta
valvontasuunnitelmaan perustuvasta kasvinsuojeluaineiden valvon-
nasta**

Dnro Tukes 974/04.00.00/2025

Sisällysluettelo

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA	3
2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	4
3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS	4
4 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	5
4.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen	5
4.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
4.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5 TOIMINNAN RESURSSIT	6
6 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN	6

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Tukesin tekemän kasvinsuojeluainevalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kasvinsuojeluaineista annettua lakia 1563/2011 noudatetaan kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisen osalta. Tukes vastaa valvonnasta kasvinsuojeluaineiden valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille saattamisen, markkinoinnin sekä maahantuojien ja jakelijoiden suorittaman käsittelyn ja varastoinnin osalta. Turvalisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) noudattaa kasvinsuojeluaineiden valvonnassa myös EU:n valvonta-asetuksella 2017/625 vahvistettuja EU:n virallista valvontaa koskevia menettelyjä. Kasvinsuojeluainevalvonnalla varmistetaan osaltaan, että ihmisten, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvien terveyden suojelemiseksi annettua elintarvikeketjua koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan ja että se pannaan täytäntöön asianmukaisesti. Tukes on laatinut vuoden 2024 kasvinsuojeluaineiden valvontasuunnitelman yhteistyössä Ruokaviraston ja Tullin kanssa kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) 29 §:n mukaisesti. Tässä raportissa kerrotaan Tukesin vuoden 2024 kasvinsuojeluainevalvonnan tuloksista.

Vuonna 2024 kasvinsuojeluaineiden valvonnassa jatkettiin Pohjoismaisen valvontayhteistyön nojalla valikoitujenvalmisteiden valvontaa, joita on Pohjoismaisilla markkinoilla. Hanke on aloitettu jo vuonna 2019 ja valvontayhteistyöhön ovat osallistuneet Norjan ja Ruotsin valvontaviranomaiset. Lisäksi Tanska on osallistunut projektiryhmän työhön. Valvonnassa otettuja näytteitä on suunniteltu yhdessä Ruotsin ja Norjan kanssa. Projektiryhmä tapasi vuonna 2024 ja valvonnan suunnittelusta jaettiin yhteisesti tietoa. Yhteistyön tavoitteena on saada parempaa kuvaa Pohjoismaisilla markkinoilla olevista kasvinsuojeluaineista sekä markkinoiden vahvuuksista ja mahdollisista haasteista. Lisäksi Tukesin valvonnan näytteeksi otettiin valmisteita, joiden sisältämä tehoaine on kansallisesti arvioitu kasvinsuojeluaineiden kestävän käytön toimintaohjelmassa erityisesti tarkkailtavaksi tehoaineeksi. Valvontaan sisällytettiin myös valmisteita, joiden lupa oli päättynyt lähiaikoina. Tarkoituksena oli valvoa, että valmisteiden myynti on päättynyt. Pohjoismainen yhteistyö tukee valvontaa koskevan asetuksen (EU) 2017/625 toimeenpanoa. Yhteistyöllä ja kasvinsuojeluainevalvonnan painopistevalinnoilla toimeenpannaan myös osaltaan Tukesin omia sekä kansallisia ja EU:n strategisia tavoitteita, kuten tietoon perustuvaa valvontaa.

Valvonta-asetus 2017/625 edellyttää, että virallisessa valvonnassa otetut näytteet on analysoitava EU:n valvonta-asetuksen mukaisesti nimetyssä laboratoriossa. Tukes on nimennyt Ruokaviraston Laboratorio- ja tutkimusosaston kemian yksikön EU:n valvonta-asetuksen 37 artiklan tarkoittamaksi viralliseksi laboratorioksi kasvinsuojeluaineiden virallisen valvonnan näytteiden analyysille. Ruokaviraston laboratorio on akkreditoitu ja toimii EN ISO/IEC 17025 standardin mukaisesti ja sai vuonna 2022 FINAS akkreditointipalvelun hyväksynnän myös kasvinsuojeluaineissa käytettävien tehoaineiden analyysimenetelmien osalta. Vuoden 2024 lokakuussa kasvinsuojelulainelakia muutettiin ja muutoksen myötä laboratorio on nimetty kasvinsuojelulainelaisa viralliseksi laboratorioksi (Laki kasvinsuojeluaineista 31 a §).

Kasvinsuojeluaineiden markkinavalvontaan kohdistui vuonna 2024 komission suorittama virallinen auditointi. Auditointi toteutui kesäkuussa 2024 ollen laaja-alainen. Auditointiin kuului koko kasvinsuojeluaineiden markkinavalvontajärjestelmän tarkastelu, haastatteluja, maavierailu sekä usealla markkinavalvontatarkastuksilla mukana oleminen sekä seuranta. Auditoinnista on laadittu loppuraportti, joka on julkaistu komission verkkosivulla. Tukes on ryhtynyt toimenpiteisiin auditoinnissa havaittujen kehityskohteiden toteuttamiseksi ja kehitystyö on edelleen käynnissä. Tukes raportoi omalta osaltaan kehitystyön edistymisestä komissiolle.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Proaktiivisen valvonnan tavoitteena oli tarkastaa 20 valmistetta (tavoitetaso 5 % markkinoiden valmisteista). Proaktiivisessa valvonnassa otettiin 21 näytettä. Valmisteet voivat olla indettisiä keskenään. Tällaisia valmisteita ovat esimerkiksi alkuperäis- ja rinnakkaisvalmisteet tai saman valmisteen eri erät. Tavoitteena on, että näin totutettuna saadaan tietoa siitä, onko markkinoilla väärennöksiä, tapahuu-ko valmisteiden koostumuksissa muutoksia toimitusketjussa tai onko valmisteiden valmistuksen yhteydessä tapahtunut häiriöitä, jonka vuoksi valmiste ei täytä ennakkohyväksynnässä asetettuja ehtoja. Valvontasuunnitelman toteutuminen onnistui hyvin ja ylitti tavoitteen.

Näytteet otettiin kasvinsuojeluaineita myyvistä vähittäismyymälöistä sekä toimittajien keskusvarastoista. Tarkastettaviksi valituista valmisteista valvottiin mm. sitä, että niiden markkinoille saattaminen on lupaehtojen mukaista ja täyttää lainsäädännön vaatimukset. Valmisteista tarkastettiin myyntipäällykset ja varoitusetiketin tiedot sekä osasta valmisteita analysoitiin myös tiettyjä fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, kuten tehoainepitoisuutta. Lähiaikoina päättyneitä lupia koskevia valmisteita valvottiin verkkokaupoissa sekä vähittäismyymälöissä ja tarkoituksena oli valvoa myynnin päättymistä lupien peruuttamista koskevien siirtymäaikojen jälkeen.

Näytteenotolla ja valvonnalla varmistetaan, että markkinoilla olevien valmisteiden merkinnät ja käyttöä koskevat ohjeistukset vastaavat Tukesin hyväksymispäätöstä ja valmisteet täyttävät kemiallisilta ominaisuuksiltaan tutkituilta osin hyväksymispäätöksessä asetetut kriteerit. Valvonnassa tarkastettiin myös kemikaalitietojen ilmoittamista koskevien velvoitteiden noudattamista kemikaalilakiin perustuen (Kemikaalilaki 599/2013 22 §).

3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

Kasvinsuojeluainevalmisteet ja niiden markkinoille saattaminen on tarkasti ja yksityiskohtaisesti säänneltyä. Kasvinsuojeluaineiden proaktiivisen valvonnan perusteella kasvinsuojeluaineita koskevaa lainsäädäntöä noudatetaan pääsääntöisesti hyvin. Pistokoeluonteisesti tehty suunnitelman mukaiset tarkastukset osoittivat, että markkinoilla olevat valmisteet olivat tarkastetuilta osin pääsääntöisesti vaatimuksenmukaisia.

Kolmasosassa valmistenäytteissä kasvinsuojeluaineen varoitusetiketit tai myyntipäällyksen käyttöohjeet eivät kuitenkaan vastanneet täysin hyväksymispäätöstä. Puutteet olivat kuitenkin luonteeltaan pääsääntöisesti pienimuotoisia. Näiden valmisteiden osalta Tukes valvoi, että toimijat ryhtyivät asianmukaisiin korjaaviin toimenpiteisiin. Kemiallisten vaatimusten osalta kaikki analysoidut näytteet vastasivat tutkituilta osin vaatimuksia.

Tukes kohdentaa valvontaa myös ilmoitusten kautta tullessiin tapauksiin. Ilmoituksia voi tulla eri kanavien kautta kuluttajilta, toimijoilta tai muilta viranomaisilta. Näitä reaktiivisesti ilmoitusten perusteella valvottuja tapauksia olivat mm. lainsäädännön vastaiset kasvinsuojeluaineiden markkinointia koskevat tapaukset sekä luvattomien kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisia. Vuonna 2024 Tukes valvoi yhteensä 20 ilmoitusta.

4 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

4.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Kasvinsuojelulainlainsäädäntö edellyttää, että kasvinsuojeluaineiden jakelijoiden on annettava riittävät tiedot niiden asianmukaisesta ja kestävästä käytöstä sekä käyttöön liittyvistä riskeistä ja riskienvähennystoimista. Tietojen antamiseksi jakelijalla on oltava riittävä määrä henkilöstöä, joka on suorittanut kasvinsuojeluinventuuritutkimuksen. Kasvinsuojeluaineita saa ammattitoiminnassa käyttää vain kasvinsuojeluinventuuritutkimuksen suorittanut henkilö ja ammattikäyttöön tarkoitettuja kasvinsuojeluaineita luovutettaessa on tarkastettava, että vastaanottajalla on voimassa oleva tutkinto. Tutkimuksen avulla varmistetaan, että toimijat osaavat käyttää ja myydä kasvinsuojeluaineita vastuullisesti. Lisäksi toimijoiden on pidettävä kirjaa toimittamistaan kasvinsuojeluaineista ja valmisteiden varastoinnin osalta on noudatettava lupaehtoja.

Tukes valvoo kasvinsuojeluaineiden jakelijoiden ja vähittäismyyjien luokse tehtyjen tarkastuksien yhteydessä, että tutkintotodistukseen, sen esittämiseen ja kirjanpitoon liittyviä velvoitteita noudatetaan ammattikäyttöön tarkoitettujen kasvinsuojeluainevalmisteiden myynnin yhteydessä. Tukesin kasvinsuojeluainevalvonnan havaintojen perusteella toimijoiden tietämyksen kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamiseen liittyvistä velvoitteista, on pääsääntöisesti hyvällä tasolla eikä Tukesin tietoon tullut kyseisiin velvoitteisiin liittyviä puutteita vuonna 2024. Yhdessä tarkastuksessa havaittiin vanhentuneita kasvinsuojeluaineita, mutta toimija hävitti valmisteen asianmukaisesti tarkastuksen jälkeen.

Tukes jakaa tietoa kasvinsuojeluaineista sekä niitä koskevista lainsäädännön velvoitteista mm. verkkosivujensa kautta. Lisäksi tiedotetaan erikseen lainsäädännössä tapahtuvista merkittävistä muutoksista, Tukesista osallistutaan aktiivisesti sidosryhmäyhteistyöhön, jonka kautta pyritään toisaalta saamaan tietoa mahdollisista haasteista, mutta myös jakamaan tietoa. Tukes on vuosittain tiedottanut kasvinsuojeluaineiden valvonnan havainnoista osana muun kemikaalivalvonnan tulosten tiedottamista.

4.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Kasvinsuojeluaineista annetun lain 1563/2011 nojalla Tukes voi määrätä toiminnanharjoittajan korjaamaan puutteen tai rajoittaa kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamista, jos toiminnanharjoittaja ei noudata kasvinsuojelulainlainsäädännön velvoitteita tai, jos kasvinsuojeluaine ei täytä lainsäädännön vaatimuksia. Tukes voi tarvittaessa tehostaa hallintopäätöksiä uhkasakoilla, mikäli toimija ei korjaa toimintaansa. Tarvittaessa voidaan kohdentaa myös jälkivalvontaa. Tukes käyttää valvonnan sekä valvonnan toimenpiteiden arvioinnissa riskiperusteisuuden perustuvaa toimintamallia. Vakavammissa tapauksissa Tukes voi tarvittaessa tehdä tutkintapyyntöjä esitutkintaviranomaisille.

Valvonnan havaittujen lainsäädännönvastaisuuksien osalta Tukes on ottanut yhteyttä valmisteiden markkinoille saattamisesta vastaaviin toimijoihin. Tukesin valvonta toteutetaan hallintolaissa (434/2003) kuvattujen menettelyjen mukaisesti. Osana yhteydenottoja Tukes on ohjannut toimijoita noudattamaan lainsäädännön vaatimuksia ja velvoitteita. Toiminnanharjoittajat ryhtyivät pääsääntöisesti Tukesin yhteydenoton jälkeen tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin lainsäädännön vaatimusten ja velvollisuuksien noudattamiseksi. Tukes teki vuonna 2024 yhden velvoittavan määräyksen korjata kasvinsuojelulainlainsäädännön vastaisissa valmisteissa havaitut puutteet. Päätös on lainvoimainen.

4.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Kasvinsuojeluainevalvonnan käytössä markkinavalvontarekisteri (MAREK), kemikaalituoterekisteri (KemiDigi) sekä kasvinsuojeluinerekisteri (KemiDigi). Rekisterijärjestelmiä on päivitetty viime

vuosina merkittävästi ja valmisteiden kasvinsuojeluainelainsäädäntöön liittyviä lupatietoja päivitetään rekisterissä aina, kun lupaehdoissa tapahtuu muutoksia. Markkinavalvontarekisterin tietoja päivitetään aktiivisesti. Nykyisin käytössä oleva markkinavalvontarekisteri (MAREK) on tarkoitus korvata uudella rekisterillä (MANTA), jonka kehitystyö on käynnissä. Tukesin kasvinsuojeluainevalvonta on osallistunut aktiivisesti uuden valvontarekisterin (MANTA) kehittämiseen.

Kasvinsuojeluainelaki uudistettiin vuonna 2024 ja Tukesin asiantuntijoita on osallistunut lain päivitystyöhön. Lakimuutokset tulivat voimaan lokakuussa 2024. Uudistettu laki huomioi paremmin mm. EU:n valvonta-asetuksen vaatimukset. Tukes on markkinavalvonnassaan ottanut huomioon uudistukset ja käynnistänyt niiden johdosta tarvittavat päivitystyöt valvontatoimintaan.

Vuonna 2024 Tukes käynnisti riskiperusteisen valvonnan avuksi tarkoitetun riskimatriisin päivittämisen. Riskimatriisi kattaa myös kasvinsuojeluainelainsäädännön ja kasvinsuojeluaineet. Päivitystyö saatiin pääsääntöisesti valmiiksi vuonna 2024 ja päivitetty malli otetaan asteittain käyttöön vuonna 2025.

5 TOIMINNAN RESURSSIT

Tukesissa kasvinsuojeluaineiden markkinavalvonnassa oli vuonna 2024 käytettävissä alle yksi henkilötyövuosi. Kasvinsuojeluainevalvontaa tekevässä henkilöresurssissa ei ole tapahtunut vuoden aikana muutoksia. Käytettävissä oli juridista apua.

6 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN

Kansallisen kasvinsuojeluainelainsäädännön päivitystyön sekä komission auditoinnin johdosta Tukes on käynnistänyt osaltaan omien valvonnan prosessien tarkastelun ja tarvittaessa menettelyjä päivitetään. Kasvinsuojeluainevalvontaan liittyvät yhteydenotot kannattaa laittaa yleiseen sähköpostiosoitteeseen kemikaalivalvonta@tukes.fi.